

Zadeva C-58/24

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

26. januar 2024

Predložitveno sodišče:

High Court (Irska)

Datum predložitvene odločbe:

21. december 2023

Tožče stranke:

NE

MY

HJ

XF

WB

UV

VK

JU

RJ

DZ

Tožene stranke:

An Bord Pleanála

Minister for Housing, Local Government and Heritage

Irska

Attorney General

Intervenientka:

Drumakilla Limited

Dejansko stanje v postopku v glavni stvari

Postopek sodnega nadzora z zvezi z izpodbijanjem zakonitosti dovoljenja za odstopanje, s katerim naj bi bili omogočeni nameravana gradnja stanovanjskih enot ali povezana dela v kraju Delgany v okrožju Wicklow na Irskem.

Predmet in pravna podlaga predloga

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 16(1) Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102) in člena 11 Direktive 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL 2012, L 26, str. 1) v delu, v katerem se nanaša na to določbo.
- 2 Pravna podlaga za predlog za sprejetje predhodne odločbe je člen 267 PDEU.

Vprašanja za predhodno odločanje

- 3 Vprašanja za predhodno odločanje se glasijo, kot sledi.
  1. Ali je posledica člena 11 Direktive 2011/92 v povezavi z načelom širokega dostopa do pravnega varstva iz člena 9(2) Aarhuške konvencije to, da je v primeru, ko projekta v smislu člena 1(2)(a) Direktive 2011/92, za katerega je treba vložiti vlogo za izdajo soglasja za izvedbo (v nadaljevanju: primarno soglasje), ni mogoče izvesti, ne da bi nosilec projekta predhodno pridobil drugo soglasje (v nadaljevanju: sekundarno soglasje), in ko organ, pristojen za izdajo primarnega soglasja za tak projekt, ohrani možnost strožje presoje vpliva projekta na okolje, kot je bila opravljena v sekundarnem soglasju, tako sekundarno soglasje (če je bilo izdano pred primarnim soglasjem) treba obravnavati kot del postopka izdaje soglasja za izvedbo, razen v zvezi z obsegom zadev, ki jih je treba obravnavati ali presojati v skladu z Direktivo 2011/92, bodisi na splošno bodisi kadar je sekundarno soglasje odločba, izdana na podlagi člena 16(1) Direktive 92/43, s katero se nosilcu projekta dovoli odstopanje od veljavnih ukrepov za varstvo vrst, da bi lahko izvedel projekt?
  2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali je posledica člena 11 Direktive 2011/92 v povezavi z načelom širokega dostopa do pravnega varstva iz člena 9(2) Aarhuške konvencije to, da je treba nacionalna pravila o datumu, ko

začne teči rok za izpodbijanje veljavnosti odločbe, izdane na podlagi člena 16(1) Direktive 92/43 (sekundarno soglasje), razlagati tako, da nasprotujejo temu, da bi ta rok začel teči pred datumom izdaje zadevnega soglasja za izvedbo (primarno soglasje), bodisi na splošno bodisi v primeru, ko (i) je bil projekt predmet preverjanja za vsak primer posebej iz člena 4(2)(a) Direktive 2011/92, in/ali (ii) je bila odločitev iz člena 4(5) za namene primarnega soglasja sprejeta po izdaji sekundarnega soglasja in hkrati z odločbo o primarnem soglasju, in/ali (iii) postopek izpodbijanja veljavnosti sekundarnega soglasja ne vsebuje nobenega razloga za izpodbijanje zadevnega primarnega soglasja s sklicevanjem na domnevno neveljavnost sekundarnega soglasja in/ali (iv) tožeča stranka ne zaprosi za podaljšanje roka, v katerem bi lahko izpodbijala sekundarno soglasje, pri čemer je ta vloga po nacionalnem pravu potrebna v primeru prepoznega izpodbijanja, če v pravu Unije ni nasprotnega pravila?

3. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen in odgovor na drugo vprašanje na splošno nikalen, ali je učinek Direktive 2011/92 v povezavi s členom 47 Listine o temeljnih pravicah in/ali načelom širokega dostopa do pravnega varstva iz člena 9(2) Aarhuške konvencije to, da mora biti rok, ki je v nacionalnem pravu države članice določen za začetek postopka za uveljavljanje pravice iz te direktive, razumno predvidljiv, ni pa nujno, da je izrecno določen v zakonodaji v skladu s členom 11(2) Direktive 2011/92 in/ali praktičnih podatkih, ki so dostopni javnosti, o dostopu do upravnih in sodnih revizijskih postopkov v skladu s členom 11(5) Direktive 2011/92, in/ali dokončno in zanesljivo določen z domačo sodno prakso, tako da na odgovor na drugo vprašanje ne vpliva, da je v notranjem pravu države članice predviden predvidljiv rok splošne narave, ki velja za javnopravne tožbe na splošno, vključno s tožbo zoper odločbo, izdano na podlagi člena 16(1) Direktive 92/43, s katero se nosilcu projekta dovoli odstopanje od veljavnih ukrepov za varstvo vrst, da bi lahko izvedel projekt, čeprav je to v zadevnem nacionalnem pravu določeno implicitno in ne eksplicitno?

4. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen in je bodisi odgovor na drugo vprašanje pritrdilen bodisi odgovor na tretje vprašanje nikalen, ali je učinek člena 16(1) Direktive 92/43 to, da pristojni organ ne more ugotoviti, da „ni druge zadovoljive možnosti“ kot je odločba, s katero se nosilcu projekta dovoli odstopanje od veljavnih ukrepov za varstvo vrst, da bi lahko izvedel projekt v smislu člena 1(2)(a) Direktive 2011/92, razen če pristojni organ dejansko preuči druge možnosti, kot so alternativna lokacija ali načrt ali zavrnitev odstopanja?

5. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen in je bodisi odgovor na drugo vprašanje pritrdilen bodisi odgovor na tretje vprašanje nikalen, ali je učinek člena 16(1) Direktive 92/43 to, da pristojni organ ne more ugotoviti, da je „zaradi varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in ohranjanja naravnih habitatov“ treba izdati odločbo, s katero se nosilcu projekta dovoli odstopanje od veljavnih ukrepov za varstvo vrst, da bi lahko izvedel projekt v smislu člena 1(2)(a) Direktive 2011/92, razen če je določeno varstvo ustvarjeno s samim odstopanjem in ne z blažilnimi ukrepi, sprejetimi za zmanjšanje ali nadomestitev škode, nastale zaradi ukrepov, odobrenih z odločbo o odstopanju?

Navedene določbe prava Evropske unije

- 4 Člen 16(1) Direktive 92/43 določa, da če ni druge zadovoljive možnosti in če odstopanje ne škoduje vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacij zadevne vrste na njihovem naravnem območju razširjenosti, lahko države članice pod nekaterimi pogoji odstopijo od ukrepov za varstvo vrst iz te direktive, vključno tedaj, ko je odstopanje v interesu varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter ohranjanja naravnih habitatov.
- 5 Člen 6 Direktive 2011/92 vsebuje temeljne določbe o sodelovanju javnosti v postopkih okoljskega odločanja.
- 6 Člen 11 Direktive 2011/92 določa pravila o pravnih sredstvih zoper odločbe, ki so v skladu s to direktivo predmet sodelovanja javnosti. V skladu s členom 11(1) morajo države članice članom zadevne javnosti, ki imajo zadosten interes ali ki uveljavljajo kršeno pravico, zagotoviti dostop do revizijskega postopka pred sodiščem ali pred drugim neodvisnim in nepristranskim organom, vzpostavljenim z zakonom, da izpodbijajo materialno in postopkovno zakonitost takih odločitev. Člen 11(2) določa, da morajo države članice določiti, na kateri stopnji se lahko izpodbijajo take odločbe. Države članice morajo v skladu s členom 11(5) zagotoviti, da so javnosti dostopni praktični podatki o dostopu do upravnih in sodnih revizijskih postopkov.
- 7 Sodbe z dne 16. junija 2005, Pupino (C-105/03, ECLI:EU:C:2005:386); z dne 19. septembra 2006, i-21 Germany in Arcor (C-392/04 in C-422/04, EU:C:2006:586); z dne 15. aprila 2008, Impact (C-268/06, ECLI:EU:C:2008:223); z dne 28. januarja 2010, Komisija/Irska (C-456/08, ECLI:EU:C:2010:46); z dne 30. junija 2011, Meilicke in drugi (C-262/09, ECLI:EU:C:2011:438); z dne 18. oktobra 2012, Pelati (C-603/10, ECLI:EU:C:2012:639); z dne 20. decembra 2017, Caterpillar Financial Services (C-500/16, EU:C:2017:996); z dne 15. marca 2018, North East Pylon Pressure Campaign in Sheehy (C-470/16, ECLI:EU:C:2018:185), in z dne 10. oktobra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola (C-674/17, ECLI:EU:C:2019:851), sklepni predlogi generalne pravobranilke D. Kokott v zadevi Namur-Est Environnement (C-463/20, EU:C:2021:868), ter sodbe z dne 24. februarja 2022, Namur-Est Environnement (C-463/20, ECLI:EU:C:2022:121); z dne 6. julija 2023, Hellfire Massy Residents Association (C-166/22, ECLI:EU:C:2023:545), in z dne 15. junija 2023, Eco Advocacy (C-721/21, ECLI:EU:C:2023:477).

Navedene določbe nacionalnega prava

- 8 V skladu z oddelkom 84, člen 21(1) in (2), Rules of the Superior Courts (poslovnik višjih sodišč, v nadaljevanju: RCS) je treba predlog za dovolitev sodnega nadzora upravne odločbe vložiti v treh mesecih od datuma izpodbijane odločbe. V skladu z oddelkom 84, člen 21(3), RCS se lahko rok, v katerem je treba vložiti predlog za dovolitev sodnega nadzora, v nekaterih okoliščinah podaljša.

- 9 V skladu z ustaljeno evropsko in nacionalno sodno prakso, zlasti z načelom učinkovitosti, je mogoče pooblastilo za podaljšanje roka, določeno v nacionalnem pravu, na podlagi oddelka 84, člen 21(3), RCS razlagati tako, da ga je mogoče in treba izvajati tako, da se zagotovi, da celoten rok (v tem primeru tri mesece) začne teči od datuma, ko je ali bi morala biti tožeča stranka seznanjena z izpodbijano odločbo.
- 10 V irski zakonodaji ni posebne zakonske ali podzakonske določbe, s katero bi bilo določeno, kako se člen 11(2) Direktive 2011/92 uporablja za odločbe o odstopanju iz člena 16(1) Direktive 92/43.
- 11 Predložitveno sodišče meni, da je v nacionalnem pravu, kadar je za projekt potrebnih več soglasij, ob upoštevanju morebitnih zahtev po skladni razlagi vsako soglasje ločena vsebinska odločba, ki jo je treba izpodbijati posamično v zakonskem roku, ki teče posamično od datuma vsake odločbe. Tako je odločba o odstopanju ločena pravna odločba, tako da začne rok za sodni nadzor teči, ko je ta odločba izdana, in ne, ko je izdano s tem povezano soglasje za izvedbo.
- 12 Predložitveno sodišče ugotavlja, da so roki za izpodbijanje dovoljenja za odstopanje glede na splošno zakonodajo o sodnem nadzoru razumno predvidljivi.
- 13 Druga upoštevana zakonodaja vključuje: (i) člena 50 in 50A Planning and Development Act 2000 (zakon o prostorskem načrtovanju in gradnji iz leta 2000) (kakor je bil spremenjen); (ii) Planning and Development Regulations 2001 to 2023 (uredba o prostorskem načrtovanju in gradnji iz let od 2001 do 2023) (SI 600 iz leta 2001), kakor je bila spremenjena; (iii) členi 51, 54 in 54A European Communities (Birds and Natural Habitats) Regulations 2011 to 2021 (uredba za izvajanje zakonodaje Evropskih skupnosti o pticah in naravnih habitatih iz let od 2011 do 2021); (iv) člen 4 Planning and Development (Housing) and Residential Tenancies Act 2016 (zakon o načrtovanju in gradnji (stanovanj) in najemu stanovanj iz leta 2016).

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 14 Intervenientka, družba Drumkilla Ltd, je, medtem ko je čakala na soglasje za izvedbo predlagane stanovanjske gradnje v okrožju Wicklow na Irskem, 17. januarja 2020 pri National Parks and Wildlife Service (zavod za nacionalne parke in prostoživeče živali, Irska, v nadaljevanju: NPWS), vložila vlogo za dovoljenje za odstopanje v zvezi z netopirji. Dovoljenje je bilo izdano 4. marca 2020 in nato spremenjeno 21. julija 2020. V dovoljenju je navedeno, da je izdano izključno za dovolitev dejavnosti, navedenih v zvezi s predlagano stanovanjsko gradnjo.
- 15 Predložitveno sodišče je v zvezi z dovoljenjem za odstopanje prišlo do dveh dejanskih ugotovitev, in sicer, (i) da čeprav se v dovoljenju ne priznava, da bi obstajale druge zadovoljive možnosti in ne odobritev odstopanja, iz gradiva ni razvidno, da bi bile preučene druge možnosti z manjšim vplivom na strogo zavarovane vrste ali alternativna možnost, da se dovoljenje ne izda, zaradi česar je

mogoče sklepati, da taka preučitev verjetno ni bila opravljena; in (ii) da je v dovoljenju navedeno, da se izdaja v interesu varstva zadevnih vrst. Če in kolikor ta zahteva pomeni, da je samo odstopanje – ne pa pogoji za ublažitev – v interesu teh vrst, potem je ta sklep očitno nerazumen in celo absurden.

- 16 Zahteva za izdajo gradbenega dovoljenja je bila pri An Bord Pleanála (agencija za prostorsko načrtovanje, Irska, v nadaljevanju: agencija) vložena 21. oktobra 2020. Zahtevi je bilo priloženo poročilo iz postopka o predhodni presoji vplivov na okolje (v nadaljevanju: PVO). Spremenjeno dovoljenje za odstopanje je bilo priloženo dokumentaciji vloge, tako da je bil ta datum prvi datum, ko bi tožeče stranke lahko izvedele za to dovoljenje.
- 17 Agencija je opravila predhodno oceno PVO in štela, da so bili v poročilu o predhodni oceni PVO, ki ga je predložil nosilec projekta, ustrezno opredeljeni in opisani neposredni, posredni, sekundarni in kumulativni vplivi predlagane gradnje na okolje. Agencija je sklenila, da predlagana gradnja verjetno ne bo pomembno vplivala na okolje in da poročilo o PVO za predlagano gradnjo ni potrebno.
- 18 Agencija je 15. februarja 2021 izdala gradbeno dovoljenje.
- 19 Tožeče stranke so 25. marca 2021 pri predložitvenem sodišču začele postopek, v katerem so izpodbijale odločbo agencije in dovoljenje za odstopanje. Tožeče stranke niso zaprosile za podaljšanje roka za izpodbijanje na podlagi oddelka 84, člen 21(3), RCS. Predložitveno sodišče je 19. aprila 2021 ugodilo predlogu za dovolitev sodnega nadzora in ustavitve del.
- 20 Predložitveno sodišče je 5. julija 2023 zavrnilo tožbo, s katero se je izpodbijalo gradbeno dovoljenje. Vendar še vedno ni odločeno o izpodbijanju dovoljenja za odstopanje, ki je bilo podano neodvisno (tj. tožeče stranke niso uveljavljale neveljavnosti gradbenega dovoljenja zaradi neveljavnosti dovoljenja za odstopanje).
- 21 Predložitveno sodišče meni, da je bilo dovoljenje za odstopanje izpodbijano prepozno – ker ga tožeče stranke niso izpodbijale v treh mesecih od trenutka, ko so izvedele ali bi morale izvedeti za to dovoljenje (in torej v roku, ki bi ga sodišče dovolilo ob uporabi skladne razlage pooblastila za podaljšanje roka, če bi bil tak predlog vložen) – in da je treba, brez poseganja v določbe prava Unije, s katerimi je zahtevan drugačen rezultat, pravno sredstvo zavreči. Predložitveno sodišče se nagiba k stališču, da takega pravila prava Unije ni, vendar meni, da to stališče ni povsem nedvomno in da je zato treba zadevo predložiti Sodišču.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 22 Tožeče stranke v zvezi s prvim in drugim vprašanjem navajajo, da je iz sodbe Sodišča v zadevi Namur-Est Environnement, C-463/20, jasno razvidno, da je treba v posebnih okoliščinah, ki so nastale v Belgiji v tej zadevi in ki so podane tudi na Irskem, odločbo o odstopanju obravnavati kot del postopka izdaje soglasja za

izvedbo, pri čemer je izdaja soglasja za izvedbo zadnja točka postopka odločanja. Trdijo, da je odločba, s katero je odločeno o dovoljenju za odstopanje, predhodna odločba za namen določitve predhodne PVO in da zato postane dokončna šele, ko se končajo postopki na podlagi Direktive 2011/92 bodisi z negativno odločbo glede predhodne PVO bodisi – če pristojni organ ugotovi, da je treba za projekt opraviti PVO – z zaključkom PVO. Poleg tega naj bi bilo – ker utemeljitev v zadevi Namur-Est izhaja iz procesnih pravic, ki jih ima zadevna javnost na podlagi Direktive 2011/92 za projekte, za katere je potrebna PVO – v nasprotju s to direktivo, če bi se z nacionalno zakonodajo od tožečih strank zahtevalo, da izpodbijajo dovoljenje za odstopanje, še preden so bile vzpostavljene te pravice, kar se zgodi šele z določitvijo predhodne PVO na podlagi člena 4(5) Direktive 2011/92.

- 23 V zvezi s tretjim vprašanjem tožeče stranke navajajo, da v skladu s členom 11(5) Direktive 2011/92 ne zadostuje, da je s splošnimi pravili, vključno s pravili običajnega prava, določeno, da rok teče od dneva, ko javnost izve za predhodno odločbo. Država naj bi morala natančno določiti, v kateri fazi je mogoče odločitev izpodbijati, in zagotoviti praktične podatke o dostopu do postopkov za tako izpodbijanje, vključno z natančno določitvijo roka, v katerem je treba izpodbijati odločbo.
- 24 Tožeče stranke se v zvezi s četrtem in petim vprašanjem s sklicujejo na sodbo Sodišča v zadevi Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-947/17, in navajajo, da mora pristojni organ v skladu s členom 16(1)(a) Direktive 92/43 (a) preučiti druge možnosti in (b) pojasniti, kako jih je preučil. Ta določba naj ne bi pomenila ustrezne pravne podlage za izdajo dovoljenja za odstopanje v obravnavani zadevi, saj dejavnosti, ki naj bi bile odobrene, niso namenjene varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ali ohranjanju naravnih habitatov. Namen te določbe ni olajšati gradnjo, zlasti če ni dokazov, da je nosilec projekta preučil druge možnosti za gradnjo, s katerimi bi bilo omogočeno, da se gradnja nadaljuje na drug način, s katerim bi se tudi izognili popolnoma prepovedanim dejavnostim, ki vplivajo na strogo varovane vrste.
- 25 Država v zvezi s prvim in drugim vprašanjem trdi, da odločitev v zadevi Namur-Est za vprašanje zastaralnega roka, ki se uporablja, ni pomembna. Trdi, da je odločba o izdaji dovoljenja za odstopanje na podlagi člena 16 Direktive 92/43 ločena odločba, izdana v postopku izdaje soglasja za izvedbo, in da je „izpodbijna“ kot ločena odločba, izdana v tem postopku. Vendar naj se dovoljenje za odstopanje ne bi smelo obravnavati kot del postopka izdaje soglasja za izvedbo, razen v zvezi z obsegom zadev, ki jih je treba obravnavati ali presoјati v skladu z Direktivo 2011/92. Prvič, rok za izpodbijanje dovoljenja za odstopanje v obravnavani zadevi naj bi bil tri mesece od izdaje dovoljenja za odstopanje oziroma, če se uporabi skladna razlaga, od datuma, ko so tožeče stranke dejansko izvedele ali bi morale izvedeti za dovoljenje za odstopanje. Z Direktivo 2011/92 v povezavi z načeli dostopa do pravnega varstva iz člena 9(2) Aarhuške konvencije naj ne bi bilo zahtevano, da se nacionalni roki v tej zadevi razlagajo drugače. Drugič, v posebnih okoliščinah te zadeve, v kateri se tožeče stranke niso

sklicevale na neveljavnost gradbenega dovoljenja zaradi neveljavnosti dovoljenja za odstopanje, naj ne bi bilo podlage za to, da bi se nacionalni zastaralni roki razlagali v smislu, da se lahko izpodbijanje dovoljenja za odstopanje vloži na koncu postopka izdaje soglasja za izvedbo. Tretjič, tožeče stranke naj bi lahko izpodbijale odločbo zadevnega pristojnega organa o izdaji soglasja za izvedbo, ker ta organ vpliva projekta na zavarovane vrste ni ocenil strožje, kot je bilo to storjeno v fazi dovoljenja za odstopanje; vendar tega niso storile. Četrto, iz sodbe Sodišča v zadevi Hellfire Massy Residents Association, C-166/22, naj bi izhajalo, da z Direktivo 2011/92 ni določena obveznost, da se postopek odstopanja iz člena 16 vključi v postopke izdaje soglasja za izvedbo za projekte, zato naj ne bi mogla obstajati sočasna obveznost za skladno razlago nacionalnih rokov, zaradi katere bi bilo treba ugotoviti, da mora rok za izpodbijanje izdaje dovoljenja za odstopanje teči od dokončne odločbe na podlagi gradbenega zakonika. Tako ravnanje naj bi bilo v popolnem nasprotju z načelom pravne varnosti.

- 26 Država predlaga, naj se na tretje vprašanje odgovori, da Direktiva 2011/92 v povezavi z načelom širokega dostopa do pravnega varstva iz člena 9(2) Aarhuške konvencije nima učinka, navedenega v drugem vprašanju, če v pravu zadevne države članice v skladu s členom 11(2) Direktive 2011/92 ni dokončno določeno, v kateri fazi je mogoče izpodbijati odločitve, dejanja ali opustitve, in če stališče ni zanesljivo določeno v nacionalni sodni praksi.
- 27 Država trdi, da sta četrto in peto vprašanje brezpredmetni, ker naj bi postopek zastaral. Če bo nanju treba odgovoriti, bi moral biti odgovor nanju pritrdilen.
- 28 Intervenientka trdi, da je na podlagi oddelka 84 RSC trimesečni rok za izpodbijanje odločbe o odstopanju s sodnim nadzorom začel teči na dan izdaje odločbe. Prošnja za podaljšanje roka ni bila vložena, zato naj bi možnost za izpodbijanje dovoljenja za odstopanje zastarala.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 29 Predlagani odgovor predložitvenega sodišča na prvo vprašanje je nikalen. Meni, da s sodbo v zadevi Namur-Est ni določeno, da je treba dovoljenje za odstopanje ali drugo odločbo z več soglasji za vse druge namene (kot so npr. roki) obravnavati kot eno samo odločbo. Če bi taka sekundarna soglasja za tak drug namen obravnavali kot del primarnega soglasja, bi to povzročilo zmedo v postopku in bi bilo v nasprotju z načelom pravne varnosti.
- 30 Predlagani odgovor predložitvenega sodišča na drugo vprašanje, če bo nanj treba odgovoriti, je nikalen. Meni, da sodbe Namur-Est ne bi smeli razširiti tako, da bi posegla v nacionalne zastaralne roke, ki spadajo v nacionalno procesno avtonomijo, ob upoštevanju načel enakovrednosti in učinkovitosti. Razširitev sodbe Namur-Est bi bila v nasprotju z načelom pravne varnosti. Taka razširitev ni potrebna, saj je, kadar se v projektu zahteva več soglasij, mogoče vsako soglasje, ko je izdano, izpodbijati znotraj zadevnega zastaralnega roka iz nacionalnega prava, ki se lahko razlikuje od odločbe do odločbe, ob upoštevanju načel

enakovrednosti in učinkovitosti. V zvezi s konkretnimi elementi, navedenimi v vprašanju – (i) okoliščina, da je bil projekt predmet preverjanja za vsak primer posebej iz člena 4(2)(a) Direktive 2011/92, ni pomembna; (ii) okoliščina, da je bila odločitev iz člena 4(5) za namene primarnega soglasja izdana po izdaji sekundarnega soglasja in hkrati z odločitvijo o primarnem soglasju, prav tako ni pomembna; (iii) če s pravom Unije na splošno ni zahtevana odločitev roka za izpodbijanje sekundarnega soglasja do izdaje primarnega soglasja, mora to *a fortiori* veljati, če postopek izpodbijanja veljavnosti sekundarnega soglasja ne vsebuje nobenega razloga za izpodbijanje zadevnega primarnega soglasja s sklicevanjem na domnevno neveljavnost sekundarnega soglasja; in (iv) če tožeča stranka ne zaprosi za podaljšanje roka, v katerem bi lahko izpodbijala sekundarno soglasje, kar je zahtevano z nacionalnim pravom – ni potrebe po skladni razlagi.

- 31 Predlagani odgovor predložitvenega sodišča na tretje vprašanje, če bo nanj treba odgovoriti, je pritrديل. Po njegovem mnenju so cilji dostopa do pravnega varstva izpolnjeni, ker obstaja predvidljiv rok. Splošni rok iz oddelka 84 RSC naj bi bil za tožeče stranke na splošno dovolj predvidljiv.
- 32 Predlagani odgovor predložitvenega sodišča na četrto vprašanje, če bo nanj treba odgovoriti, je pritrديل. To sodišče meni, da bi bile zahteve Direktive 92/43 bistveno ogrožene ter da bi bila preučitev drugih možnosti prisiljena in nerealna, če se ne bi smiselno upoštevale dejanske druge možnosti, zlasti alternativne lokacije (če je to mogoče), alternativni projekti (če je to mogoče) ali zavrnitev odstopanja.
- 33 Predlagani odgovor predložitvenega sodišča na peto vprašanje, če bo nanj treba odgovoriti, je pritrديل. Besedilo in namen člena 16(1) Direktive 92/43 potrjujejo razlago, da mora že sama odločba o odstopanju spodbujati interes varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter ohranjanja naravnih habitatov. Izdaja odločbe o odstopanju iz drugih razlogov in nato ublažitev te odločbe z ukrepi za varstvo ne bi bila v skladu s to določbo.
- 34 Kar zadeva upoštevnost zastavljenih vprašanj, je treba, če bo odgovor na prvo ali drugo vprašanje nikalen ali če bo odgovor na prvo vprašanje pritrديل, odgovor na drugo vprašanje pa kljub obstoju splošnega roka nikalen, tožbo tožečih strank zavreči kot prepozna. Če pa tožba ni prepozna, bosta odgovora na četrto in peto vprašanje odločilna za to, ali se dovoljenje za odstopanje razglasi za neveljavno.